

cowań dotyczących Polski np. kaznodziejstwa Małopolski, Wielkopolski, Śląska czy Mazowsza w okresie średniowiecza, renesansu i w czasach nowożytnych.

Kraków

Ks. KAZIMIERZ PANUŚ

ZBIGNIEW PASEK red. *Miejsca święte – Leksykon*, Wydawnictwo Znak, Kraków 1997, str. 287, 8 map.

Opisem świętych miejsc ludzkości zajmuje się dziedzina religioznawstwa zwana hierotopografią. Ta dziedzina wiedzy wyróżnia różne typy świętych miejsc, ponieważ różne religie rozmaicie interpretowały znaczenie tych miejsc. W olbrzymiej większości wypadków miejsca święte były miejscami kultu. Często były związane z życiem założycieli wielkich religii. Leksykon starał się ogarnąć miejsca święte wszystkich większych religii na wszystkich kontynentach. Świetne indeksy i przejrzyste mapy ułatwiają orientację. Doceniając w pełni trud autorów hasel i redaktora Leksykonu, chciałbym zwrócić uwagę na pewne braki. Wydaje mi się, że niesłusznie pominięto miejsca związane z życiem i kultem św. Benedykta, chociaż opisano sanktuaria obsługiwane przez jego duchowych synów jak: Einsiedeln, Łysa Góra – Święty Krzyż, Mont-Saint-Michel, Montserrat, Mariazell. W Leksykonie opuszczono:

Montecassino

Założony przez św. Benedykta w roku 529 macierzysty klasztor Zakonu Benedyktynów. Na Montecassino św. Benedykt napisał Regułę, według której przez wieki żyły i nadal żyją tysiące zakonników, obecni na pięciu kontynentach. W czasie 2. wojny światowej klasztor został zdobyty przez Polaków i oni pierwsi złożyli ofiary na jego odbudowę. Odbudowaną bazylikę uroczystie poświęcił w roku 1963 papież Paweł VI i w czasie uroczystości ogłosił św. Benedykta Patronem Europy. Obok klasztoru wznosi się monumentalny polski cmentarz wojskowy, na którym spoczywają zdobywcy klasztoru, ich dowódcy oraz biskup polowy Józef Gawlina, który osobiście pełnił posługę w przyfrontowym szpitalu. Na Montecassino ciągną pielgrzymki z całego świata. Papież Jan Paweł II wielokrotnie osobiście odwiedził klasztor i polski cmentarz. Jest to dla całego Kościoła, a zwłaszcza dla Polaków, miejsce święte, ale w Leksykonie nie ma o nim wzmianki. (Por. *Lexicon für Theologie und Kirche*, Tom VII, Freiburg 1962, kol. 582–583).

Subiaco

W Subiaco mieści się grota, w której rozpoczął swoje życie monastyczne św. Benedykt. Do grotty dobudowano na skalnym występie dwupoziomowy kościół i mały klasztor. Obok pustelni św. Benedykta zbudowano 12 klasztorów. Jednym z nich jest istniejące do naszych czasów Opactwo św. Scholastyki. Do Subiaco przez wieki pielgrzymowali święci oraz papieże. Po swoim nawróceniu pielgrzymował do Subiaco św. Franciszek z Asyżu.

W czasie jego pobytu w Subiaco, albo zaraz po jego odejściu, w dolnym kościele wymalowano postać młodego Franciszka bez aureoli i bez stygmatów, tylko z napisem: Fr. Franciscus. Fresk ten uchodzi za najwierniejszą podobiznę św. Franciszka. Dlatego do Subiaco pielgrzymują nie tylko czciciele św. Benedykta, lecz także czciciele św. Franciszka z całego świata. Do groty św. Benedykta pielgrzymował papież Jan XXIII i papież Jan Paweł II z całym Synodem Biskupów. W księżce mszalnej świętej groty widnieją podpisy tysięcy biskupów i księży z całego Kościoła. Na pewno to sanktuarium zasługuje na wzmiankę w Leksykonie. (Por. *Lexicon für Teologie und Kirche*, Tom IX, Freiburg 1964, kol. 1134).

Warto dodać uzupełnienia, lub poprawić treść niektórych haseł umieszczonych w Leksykonie.

Awentyn – Leksykon nr 34

Podano dzieje Awentynu z czasów pogańskich, a zupełnie nie uwzględniono jego dziejów chrześcijańskich. Po uzyskaniu wolności przez Kościół, na Awentynie powstawały liczne kościoły i klasztory. Niektóre ulegały ruinie, ale powstawały nowe. Na Awentynie w klasztorze świętych Bonifacego i Aleksego odbył nowicjat i złożył śluby benedyktyńskie święty Wojciech. Po jego męczeńskiej śmierci, na podstawie relacji bł. Radzyna, opat Jan Kanapariusz napisał pierwszy żywot świętego Wojciecha.

Obecnie na Awentynie bezpośrednio graniczą ze sobą:

- a) Kościół i klasztor świętego Anzelma, w którym przebywa Opat Prymas Konfederacji Benedyktyńskiej oraz mieści się Papieska Akademia Teologiczna św. Anzelma,
- b) Kościół Suwerennego Rycerskiego Zakonu Maltańskiego i kancelaria Ambasadora Zakonu przy Stolicy Apostolskiej,
- c) Kościół św. Aleksego i klasztor Zakonu Kleryków Regularnych z Somasca z siedzibą ich Generała,
- d) Bazylika św. Sabiny, w której od wieków odbywa się w środę popielcową Msza św. rozpoczynająca Wielki Post w Rzymie. W przyległym klasztorze rezyduje Generał Zakonu Dominikanów. Oprócz tych czterech zwartych kompleksów na Awentynie znajduje się siedziba Generała Zakonu Cystersów, klasztor Sióstr Kamedulek i kilka mniejszych klasztorów. Na świecie jest niewiele miejsc z takim zagęszczeniem obiektów sakralnych.

Loreto – Leksykon nr 191

Warto dodać, że w czasie 2. wojny światowej polscy żołnierze uratowali bazylikę przed spaleniem, co upamiętniono na jej murach. Niedaleko od bazyliki znajduje się wielki polski cmentarz wojenny.

Rzym – Leksykon nr 270

Relikwie św. Stanisława Kostki nie spoczywają w kościele św. Ignacego, lecz w kościele św. Andrzeja na Kwirynale. W przyległym klasztorze znajduje się jego cela z pięknym pomnikiem św. Stanisława na łożu śmierci.